O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◆ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 2002 йил 24 апрель, чоршанба • №32 (11.420) • Эркин нархда сотилади

"TIME BUREAU" ЖУРНАЛИ ЎЗБЕКИСТОН ҲАҚИДА

Ҳиндистонда чоп этиладиган "Time Bureau" халқаро журнали апрель ойидаги махсус сонини Ўзбекистон ва Ҳиндистон ўртасидаги ривожланиб бораётган ҳамкорлик алоқаларига бағишлади.

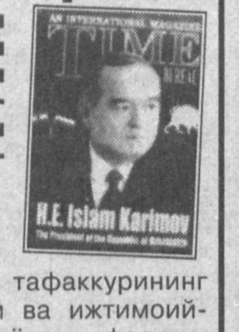

Журналда ўзбек-ҳинд савдо ва иқтисодий алоқалари, мамлакатимизда Президентимиз Ислом Каримов раҳбарлигида барча жабҳаларда изчиллик билан амалга оширилаётган ислоҳотлар ҳақида ранг-баранг материаллар берилган.

"Time Bureau" шу йил 17 январда мамлакатимизда ўтган референдумга алоҳида мақола бағишлаган. "Ўзбекистондаги референдум – демократия намойиши" деб номланган мазкур материалда шундай сатрлар бор: "Референдум шуни кўрсатдики, халқ ўз иродаси ва жамиятда кечаётган жараёнларга бўлган шахсий муносабатини бемалол ифодалай олади. У одамлар тафаккурининг ўзгариши ва ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги фаоллигининг янада ошишида муҳим омил бўлди".

Мақолада референдум чет эллик кузатувчилар ва халқаро ташкилотлар вакиллари иштирокида кенг демократик тамойиллар асосида, очиқ ва ошкора руҳда ўтганлиги алоҳида таъкидланган. Унинг муаллифи Ж.Гаутамнинг ўзи ҳам референдумда халқаро кузатувчи сифатида иштирок этган.

Журналда, шунингдек, Термиз шаҳрининг юбилейи, юртимиз маънавий-маданий ҳаётига оид бошқа кўплаб материаллар чоп этилган.

(ЎзА).

НОМДАНАКДА ЯНГИ ШИФО МАСКАНИ

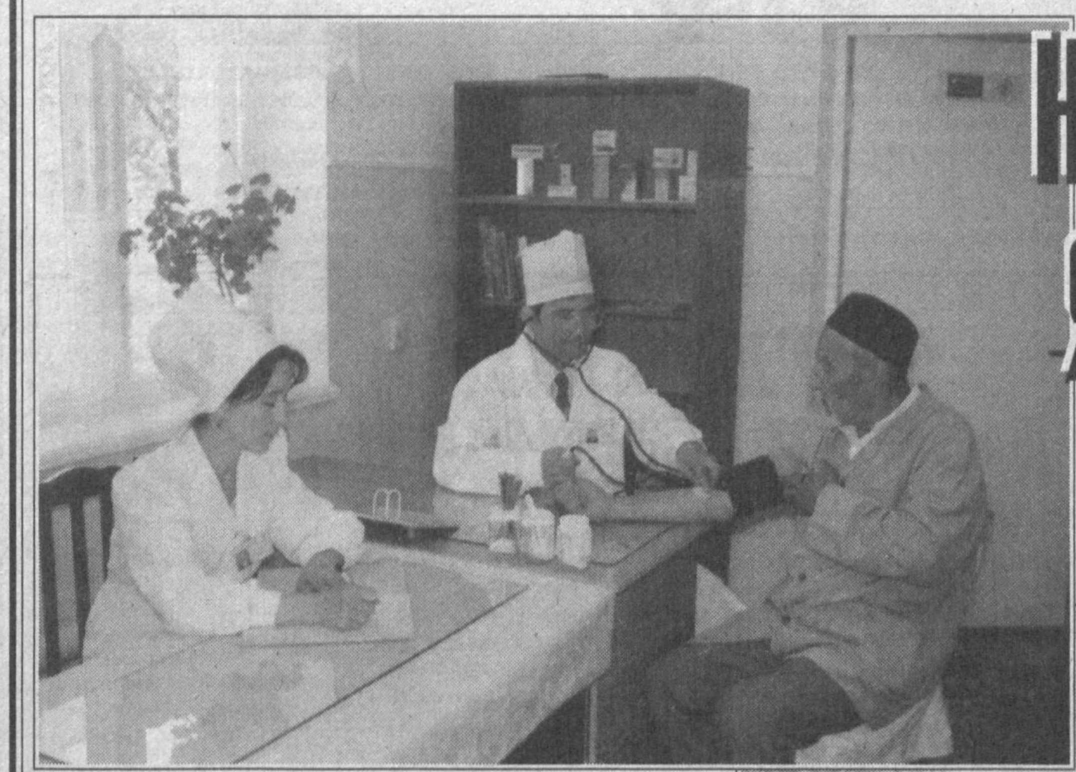

Шу йил 16 апрель куни Паркент туманидаги Номданак қишлоғида катта тантана бўлиб ўтди. У Номданак қишлоқ врачлик пунктининг ишга туширилишига бағишланди. Туманнинг чекка ҳудуди ҳисобланган бу қишлоқ аҳолиси илгарилари тиббий кўмакка муҳтож бўлса 15 километр йўл босиб, туман марказига келишга мажбур бўлишарди.

Энди эса қишлоқ врачлик пунктида ички касалликлар, болалар шифокори, акушер-гинеколог, тиш касалликлари бўйича шифокорлар қабул қиладилар. Шунингдек, ташҳис қўйиш учун лаборатория ҳамда амалий ёрдам учун физиотерапия бўлимлари иш бошлади. Бундан ташқари беш ўринли кундузги ўринлар мавжуд бўлиб, беморлар малакали тиббий ёрдам олишлари учун имконият яратилди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Номданак қишлоқ врачлик пункти қурилиши қисқа вақт ичида, яъни бир йил мобайнида вилоят капитал қурилиш бош бошқармаси томонидан амалга оширилди. Бу қурилишга 67 миллион сўм маблағ сарфланди. Ушбу хайрли ишни тез ва соз амалга оширишда капитал қурилиш бошқармасидан Абдужаббор Хамидов, Қизил тоғ қурилиш монтаж бошқармаси бошлиғи Ирина Савицкаяларнинг хизматлари катта бўлди.

Янги, замонавий қишлоқ врачлик пунктининг тиббий асбоб-анжомлари билан жиҳозлаш учун эса 10 миллион сўм сарфланди. Бу тиббий жиҳозларнинг ҳаммаси янги. Замон талабига жавоб бера олади.

Қишлоқ аҳолиси соғлиғини муҳофаза қилиш учун бунёд этилган бу шифо масканини кириб кўрганлар ниҳоятда мамнун бўлмоқдалар.

Ўз мухбиримиз.

СУРАТЛАРДА: қишлоқ врачлик пункти; муолажа пайти.

Зиёвуддин ХОЛИҚОВ олган суратлар.

Маҳалла – фуқаролик жамияти асоси

Мамлакатимизда жамият ҳаётининг турли соҳаларини эркинлаштириш, демократик ҳуқуқий давлат қуриш жараёнида фуқаролар ўзини-ўзи бошқариш органлари – маҳаллаларни ривожлантиришнинг конституциявий асосларини ўрганиш катта аҳамият касб этади.

Ваҳоланки, бундай тадқиқотлар уларнинг давлат ва жамиятни бошқаришдаги ҳуқуқларини кенг амалга ошириш учун хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Фалсафа ва ҳуқуқ институти томонидан тайёрланган "Ўзбекистон Республикасида халқ ҳокимиятининг конституциявий асослари" номли китобни жамият бошқарувини амалга оширишнинг назарий-ҳуқуқий жиҳатларини ўрганиш, жойларда мамлакатимиз Асосий қонунининг "Халқ ҳокимиятчилиги" деб номланган II бобини кенг татбиқ этиш бўйича муҳим қўлланмалар сирасига киритиш мумкин.

Мазкур китоб илмий ходимлар, ўқитувчи ва талабалар, шунингдек, кенг китобхонларга мўлжалланган.

(ЎзА).

БРЕМЕНДА НАВРЎЗ КЕЧАСИ

ГФРнинг Бремен шаҳрида Ўзбекистон ва Германия ўртасида дипломатия алоқалари ўрнатилганининг 10 йиллиги, Бременда тузилган Германия - Ўзбекистон жамияти тузилганига 2 йил тўлиши ҳамда Наврўзи оламга бағишланган Ўзбекистон кечаси бўлиб ўтди.

Мамлакатимизнинг Германиядаги элчихонаси Бремен федерал ўлкаси Ички ишлар, маданият ва спорт вазирлиги, Бремен Савдо палатаси, Германия-Ўзбекистон Бремен жамияти, Бремен пахта биржаси ҳамда Бремен университети билан ҳамкорликда ташкил этган ушбу тадбирда Бремен парламенти, давлат ва жамоат ташкилотлари, ишбилармон доиралар, оммавий ахборот воситалари вакиллари, олий ўқув юртлари ўқитувчилари ҳамда Ўзбекистонлик талабалар иштирок этди.

Бремен Савдо палатаси президенти Б.Весселс, Ички ишлар, маданият ва спорт вазири ўринбосари, Германия - Ўзбекистон Бремен жамиятининг президенти Э.Мочманн ҳамда Ўзбекистоннинг Германиядаги элчиси В.Норов табрик нутқлари тадбир иштирокчилари томонидан қизғин кутиб олинди.

Б.Весселс ўз чиқишида Ўзбекистонлик шериклар билан транспорт-экспедиторлик хизмати, автомобилсозлик, электроника ишлаб чиқариши, аэрокосмик технология, озиқ-овқат маҳсулотларини қайта ишлаш сингари соҳаларда ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришдан ҳар икки томон бирдек манфаатдор эканлигини таъкидлади.

«Жаҳон»АА.

ТРАСЕКА – ИСТИҚБОЛИ ПОРЛОҚ ЛОЙИҲА

24-26 апрель кунлари Тошкентда ТРАСЕКА ҳукуматлараро комиссиясининг иккинчи конференцияси бўлиб ўтади.

ТРАСЕКА лойиҳаси бўйича Асосий кўп томонлама битимнинг иштирокчи давлатлар транспорт вазирларининг ана шундай биринчи форуми 2000 йил Тбилисида бўлиб ўтган эди.

Қайд этиш керакки, ТРАСЕКА (Европа-Кавказ-Осиё транспорт йўлаги) лойиҳаси ТАСИС дастури доирасида Европа Иттифоқи томонидан ишлаб чиқилган ва у транспорт коммуникацияларини ривожлантириш, кўҳна Буюк Ипак йўлини қайта тиклаш асносида Европани Марказий Осиё минтақаси билан боғлашга даъват этилган.

Ушбу халқаро лойиҳа ўзининг 1993 йили Брюсселда бошланган тикланиш ва ривожланиш тарихига эгадир. Ўшанда, Европа Комиссияси шафеълигида ўтказилган халқаро конференцияда ТРАСЕКА дастурини яратиш ғояси таклиф этилган эди. Форум 8 мамлакат – Арманистон, Озарбойжон, Грузия, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ҳамда Ўзбекистон савдо ва транспорт вазирлари иштирокида ўтганди. Томонлар Европанинг ғарбий-шарқий йўналиши бўйлаб Кавказ ва Каспий денгизи орқали Марказий Осиёга олиб борувчи транспорт йўлагини ривожлантириш дастурини биргаликда рўёбга чиқаришга келишиб олган эди.

ТРАСЕКА ҳукуматлараро комиссиясининг доимий котибияти ҳузурида 4 ишчи гуруҳи тузилган бўлиб, улар Асосий кўп томонлама битимнинг иштирокчи давлатлари миллий котибларини ўз ичига олган. Бундан кўзланган мақсад дастурдаги асосий жиҳатларни – савдо, автомобил йўли, темир йўл ва денгиз транспорти соҳаларидаги йўналишларни амалиётга татбиқ этишдир.

Шунингдек, Боку шаҳрида ТРАСЕКА ҳукуматлараро комиссиясининг доимий котибияти ҳам фаолият кўрсатади.

ТРАСЕКА Дастури Европа ҳамжамияти Комиссиясининг маблағи ҳисобидан молиялаштирилади.

Дастурни амалга ошириш бошланганидан бери 46та лойиҳа ишлаб чиқарилган. Улардан 33таси техникавий кўмаклашиш, 13таси эса инфратузилмалар яратилишини кўзда тутадиган сармоявий лойиҳалардир. Умумий маблағ 99,6 миллион АҚШ долларини ташкил этади.

Таъкидлаш жоизки, ҳозирнинг ўзидаёқ 50 мамлакатнинг юклари ТРАСЕКА транспорт йўлаги орқали манзилга етказилмоқда. Мазкур лойиҳани рўёбга чиқаришда иштирок этишдан манфаатдор бўлган давлатлар сони ҳам тобора ошиб бормоқда.

С. ҚУРБОНОВ.
"Жаҳон" АА.

Туман кенгаши сессияси

Шу йил 20 апрель куни халқ депутатлари Оҳангарон тумани Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўрилди.

Туман ҳокими бўлиб ишлаб келган Улуғбек Иброҳимов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан эгаллаб турган вазифасидан озод этилди.

Сессияда Туроп Холтоев Оҳангарон туман ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда Тошкент вилояти ҳокими Уммат Мирзақулов сўзга чиқди.

Умид ниҳоллари – 2002

КАТТА СПОРТГА ЭЛТУВЧИ МАШЪАЛА

Ҳар сафар айнан Паркент туманида ёқилиб, мусобақалар мезбони бўлган воҳаларга йўл олаётганидан вилоятимиз аҳли ҳар қанча фахрланса арзийди

Бу йил ўтказилаётган Ўзбекистон Республикаси мактаб ўқувчиларининг «Умид ниҳоллари» спорт мусобақалари бутун мамлакатимиз ёшларининг оммавий байрамига айланиб кетди, десак муболаға бўлмайди. Минглаб ўғил-қизлар иштирок этаётган ушбу қизиқарли спорт беллашувларига кичик олимпиада ўйинлари дея таъриф берилаётгани ҳам маълум маънода ўринлидир. Зеро, бир неча шаҳар ва туманлардаги ҳар томонлама мукаммал спорт майдонларида юксак савияда ўтказилаётган ушбу мусобақаларда мустақил Ўзбекистонимиз довруғини бутун дунёга ёядиган бўлажак олимпиадачилар иштирок этаётганига шубҳа йўқ.

Мамлакатимиз мактаб ўқувчиларининг дунёда бетакрор «Умид ниҳоллари» спорт мусобақаларининг машъаласи куни кеча сўлим Паркент туманининг тоғли минтақасида жойлашган «Физика-Қуёш» илмий-ишлаб чиқариш марказидаги махсус қурилмалар ёрдамида бевосита қуёш нуридан аланга олдирилди. Ушбу тантанали маросимда мамлакатимизнинг турли бурчакларидан ташриф буюрган энг иқтидорли, илмга чанқоқ, аълочи ўқувчилар иштирок этдилар.

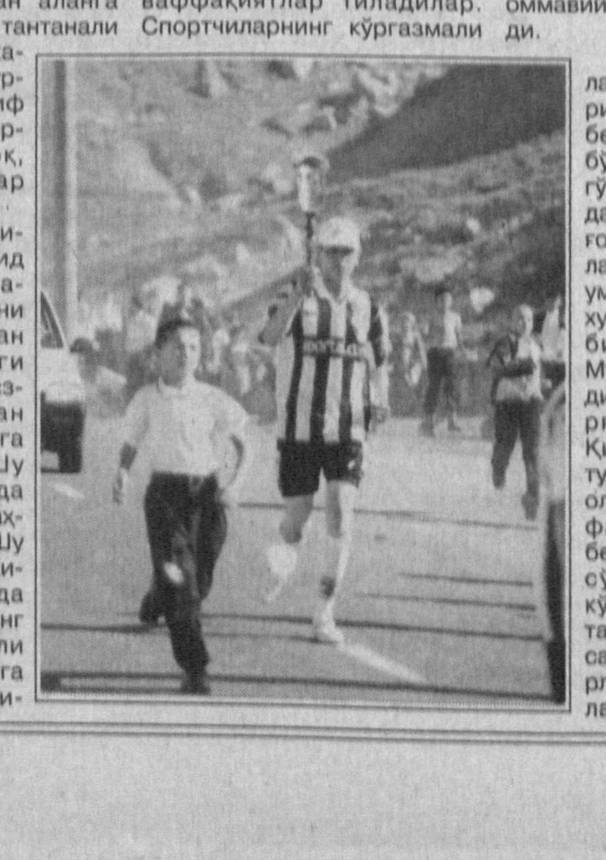

Машҳур спортчилар қўлидан «Умид ниҳоллари» мусобақалари машъаласини қабул қилиб олган ёшлар бу йилги спорт байрамига мезбонлик қилаётган Фарғона вилоятига йўл олдилар. Шу куни соат 12.30да машъала Ангрен шаҳрига етиб келди. Шу муносабат билан «Кимёгар» ўйингоҳида бўлиб ўтган кўпминг кишилик тантанали митинг чоғида сўзга чиққанлар вилоятимиз вакилларига олтин водий шаҳарларида бўладиган спорт беллашувларида муваффақиятлар тиладилар. Спортчиларнинг кўргазмали чиқишлари, бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг қўшиқ ва рақслари тантанали митингга оммавий байрам тусини берди.

Шундан сўнг ёшларнинг спорт ўйинлари машъаласи махсус белгиланган йўналиш бўйича манзиллар оша гўзал водий сафарини давом эттирди. Фарғоналиклар эса, мамлакатимизнинг эртанги умидли спортчиларини хушҳоллик ва интиқлик билан кутмоқдалар. Мусобақалар ўтказиладиган Фарғона ва Марғилон шаҳарлари, Қиргули ва Фарғона туманларида бўлажак олимпиадачиларни нафақат қизғин спорт беллашувлари, балки, сўлим водийнинг кўнгилочар жойлари, тарихий обидаларига сайру саёҳатлар, театрлаштирилган томошалар, махсус концерт дастурлари ҳам кутмоқда. 48та яп-янги «Отайўл» автобуси ва 20та «Дамас» микроавтобуси уларнинг хизматида бўлади.

«Умид ниҳоллари»нинг Фарғонада бўлиб ўтадиган финал мусобақаларига вилоятимизда ҳам жиддий тайёргарлик кўрилди. Ушбу мусобақаларнинг дастлабки босқичида юзминглаб ўқувчилар иштирок этдилар. Шаҳар ва туманлар миқёсидаги сўнгги босқич беллашувлари ҳам юқори савияда ўтказилди. Ва ниҳоят энг иқтидорли ва умидли 157 кишидан ташкил топган Тошкент вилояти терма жамоаси Фарғонага йўл олди. Улар асосан вилоят мусобақаларининг якунловчи босқичида ғолиб чиққан ва совринли ўринларни олган спортчилардан иборат.

Вилоятимиз терма жамоаси раҳбарларидан бири, «Ёшлик» кўнгилли спорт жамияти вилоят кенгаши раисининг ўринбосари Марат Шокировнинг таъкидлашига қараганда, вакилларимиз эртага Фарғонада тантанали суратда очиладиган мактаб ўқувчиларининг республика мусобақаларида фақат медаллар учун кураш олиб боришга чоғланишган. Биз ҳам уларга омад ва ғалаба тилаймиз!

Самад ЙЎЛДОШ.

Яна пайҳон ҳақида

ҲАР БОШОҒИ БОЙЛИК

Уни асраб-авайлаш эса бурчимиздир

Айни шу кунларда буғдойзорлар яшил тусга кириб, бошоқ кўриниб қолди. Бу ризқимиз бутун, юртда маъмурчилик бўлишидан нишона. Аммо орамизда айни барака тимсоли — доннинг қадрига етмаётганлар, ҳали ҳосил даладалигидаёқ исроф қилаётганлар, биргина қорамол қорнини тўйғизаман деб, ризқимизга оёқ қўяётганлар учраши ташвишланарлидир. Вилоят ички ишлар ходимлари экин майдонлари пайҳон бўлишининг олдини олиш юзасидан ўтказишаётган тадбирлар чоғида бундай воқеалар кўплаб учрамоқда.

Кўрилаётган чораларга қарамасдан шу кунга қадар чорва моллари томонидан 200 гектарга яқин экин майдонларини пайҳонлаш ҳоллари юз берди. Ғаллазорларга 4 миллион 277 минг 226 сўмлик зарар етказилганлиги аниқланиб, чорва эгаларидан ундирилди.

Айниқса, Бекобод, Чиноз, Янгийўл, Қуйичирчиқ туманларида ғаллазорларни энг кўп пайҳонлаш ҳолатлари қайд этилди.

Биргина Қуйичирчиқ туманидаги «Меҳнатобод» ширкат хўжалиги аъзоси Муҳиддин Шокировга тегишли қорамол хўжаликнинг 6-бўлими далаларидаги буғдойзорни тепкилаб юрган пайтда ички ишлар ходимлари томонидан ушлаб олиниб, етказилган 4123 сўмлик зарар қопланган ва қорамол эгасига 2350 сўм жарима солинди. Шу туманнинг Ҳамза номли ширкат хўжалигида яшовчи Бахтиёр Бикировнинг икки бош қорамоли ҳам экинни пайҳон қилган ва 5145 сўмлик зиён етказган. Ўз чорвасига беэътиборлигини у жарима тўлаш билан қоплади.

Вилоят ички ишлар ходимлари томонидан қаровсиз қолдирилаётган қорамоллар, чорва боқиш масъулиятини ҳис этмаётган шахслар, пайҳон қилинаётган буғдойзорлар кўплаб аниқланиб, тегишли чоралар кўрилмоқда. Мақсад битта — инсон ризқи бўлган донни мўл етиштиришга кўмаклашиш, эл дастурхонини тўкин қилишдир.

Лекин шунга қарамай зиммаларидаги масъулиятни ҳис этмаётган фуқаролар ва масъул шахсларнинг учраётганлиги ачинарлидир. Наҳотки улар ўз масъулиятсизликлари билан халқ ризқ-рўзига катта зиён етказаётганликларини тушунмасалар.

Истардикки, ҳар биримиз пишиб етилаётган бошоқлардаги ҳосилни асраб авайлашга ҳисса қўшайлик. Бу бизнинг бурчимиздир.

Равшан ЁҚУБЖОНОВ.

Асосий қонунимизни ўрганамиз

ҚОМУСИМИЗ – БАХТИМИЗ

49-модда. Фуқаролар Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб-асрашга мажбурдирлар. Маданият ёдгорликлари давлат муҳофазасидадир.

Фуқароларнинг Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб асраш мажбурияти турли хил шаклларда намоён бўладиган моддий ва маънавий қадриятларни, тарих ва маданият ёдгорликларини авайлаб-асрашга қаратилган хулқ-атворни олдиндан белгилаб беради.

Мазкур мажбурият ўтмишда авлод-аждодларимиз томонидан яратилган тарихий, маънавий ва маданий бойликларни фақат авайлаб-асраш заруриятинигина эмас, балки, янада муҳимроғи, уларни кўпайтиришни ҳам шарт қилиб қўяди.

Ўзбекистон фуқароларининг ўз халқи тарихига нисбатан ҳурматда бўлиши, уни авайлаб-асрашга мажбурлиги тўғрисидаги қоиданинг Конституцияга киритилиши муҳим ижтимоий-маънавий аҳамиятга эга. Тарихга тўғри баҳо бермасдан туриб, бугунимиз ва келажагимиз ҳақида ўйлаш мумкин эмаслиги бу ҳаммамизга аён бўлган ҳақиқатдир. Халқнинг маънавий руҳини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш масаласига истиқлол шарофати билан янада кўпроқ эътибор берила бошланди.

Давлат тарихий ва маданий обидаларни муҳофаза қилиш бўйича бутун тадбирлар мажмуини амалга оширмоқда. Бу уларни ҳисобга олишни ташкил қилиш, улардан фойдаланиш ва муҳофаза қилишни назорат этиш, ёдгорликларни йўқ қилиш, бузиш ва шикаст етказишнинг олдини олишга қаратилган чора-тадбирлар, шунингдек, тармоқ қонунларида тарихий, маънавий ва маданий қадриятларни сақлаш бўйича мажбуриятларини бузаётган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, юридик шахслар, мансабдор шахслар ва фуқароларнинг жавобгарлигини белгилаб қўйиш ҳамдир.

Маданият ёдгорликлари ижтимоий, иқтисодий тараққиётнинг турли даврларига ва кишилар ўртасидаги ўзаро муносабатларга алоқадор бўлиб, буларга: қалъа, девор, мозор, бино, сув иншооти, ибтидоий одамлар яшаб турган макон, тошга, ёғочга, тери ва қоғозга ёзиб қолдирилган асарлар, ибтидоий санъат обидалари, уй-жой анжомлари, тарихий шахсларга атаб қўйилган ҳайкал ва китоблар, тарихий воқеаларни эслатиб турувчи орден ва медаллар, қадимги пуллар каби ашёлар киради.

Тарихий, маънавий ва маданий меросни авайлаб-асрашга доир Қоидаларни бузганлик учун Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилик ҳужжатларида жисмоний шахслар ва юридик шахсларнинг жавобгарлиги белгилаб қўйилган. Масалан, Ўзбекистон Республикасининг маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 64-моддасида тарихий ёки маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш қоидаларини қасддан бузиш фуқароларга энг кам ойлик иш ҳақининг бир бараваридан уч бараваригача, мансабдор шахсларга эса уч бараваридан беш бараваргача миқдорда жарима солишга сабаб бўлиши белгилаб қўйилган. Башарти шахс давлат муҳофазасига олинган тарихий ва маданий ёдгорликларни қасддан нобуд қилиш, бузиш ёки уларга шикаст етказишни шундай ҳаракатлар учун маъмурий жазо қўлланилганидан кейин такрорий равишда содир этган бўлса, у ҳолда унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 132-моддаси 1-қисмига асосан энг кам ойлик иш ҳақининг эллик бараваригача бўлган миқдорда жарима ёки уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд олти ойгача муддатга қамоқ жазоси билан жазолаш белгиланади. Башарти, бу ҳаракатлар натижасида кўп миқдорда, яъни энг кам ойлик иш ҳақининг ўттиз баравари ва ундан кўп миқдорда шикаст етказилган бўлса, бундай ҳолда шахс олдин маъмурий жазога тортилган-тортилмаганлигидан қатъий назар, Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 132-моддаси 2-қисмига асосан жиноий жавобгарликка тортилади. Бундай қилмишлар учун энг кам ойлик иш ҳақининг эллик бараваридан юз бараваригача миқдорда жарима ёки уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси назарда тутилган. Тарихий, маънавий ва маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш мақсадида фуқаролик-ҳуқуқий чоралар ҳам қўлланилади. Масалан, Ўзбекистон Республикаси фуқаролик кодексининг 190-моддасига мувофиқ агар мулкдор ўзига қарашли бўлган тарихий ва маданий ёдгорликларга хўжасизларча муносабатда бўлса, унинг яхши сақланишини таъминламаса, зиммасида ёдгорликларни сақлаш вазифаси бўлган давлат органлари мулкдорни ёдгорликка хўжасизларча муносабатда бўлишини тўхтатиш тўғрисида огоҳлантирадилар. Агар мазкур огоҳлантириш натижа бермаса, бундай ҳолларда суд тегишли органларнинг даъвосига биноан ёдгорликни олиб қўйиш ҳақида қарор чиқариши мумкин ва бу ёдгорлик давлат тасарруфига ўтади.

Юқорида қайд қилиб ўтилганларни эътиборга олган ҳолда хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, шарҳланаётган ушбу модданинг туб мазмуни ҳар бир фуқаронинг зиммасига авлод-аждодларимиз яратган маънавий ва маданий меросни ҳамда маданий ёдгорликларни ҳар томонлама авайлаб асраш ва уларни муҳофаза қилиш масъулиятини юклашдан иборат.

Эргаш САЙИТОВ,
Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги бошқарма бошлиғининг ўринбосари, 3-даражали адлия маслаҳатчиси.

Янгийўл шаҳрида тадбиркор Маҳфуза Исоқованинг саъй-ҳаракати билан янги озиқ-овқат ва саноат моллари дўкони ишга туширилди. Унда олти юздан ортиқ турли маҳсулотлар сотувга қўйилган.

***СУРАТДА:** (чапдан ўнгга) Маҳфуза Исоқова хизмат пайтида.*

Даврон АҲМАД олган сурат.

Ташаббус

ЯНГИ ХИЗМАТНИ АФЗАЛ БИЛМОҚДАЛАР

Бекобод шаҳрининг Охунбобоев номли маҳалласи учун кўпдан буён чиқинди масаласи муаммо бўлиб келаётган эди. Маҳалланинг хўжалик чиқиндилари, мол-ҳолнинг гўнги ҳам яқиндаги канал бўйига тўкилаверарди. Уларни олиб кетиш ҳеч кимнинг ҳаёлига келмасди. Бу эса ўтган-кетганнинг дилини хира қиладиган ҳолга келди.

Маҳалла оқсоқоли Абдимўмин Жўраев унга ечим топди. Маҳаллада яшовчи Равшан Мамажоновнинг хусусий «ЗИЛ» автомашинасини аҳолидан йиғилган маблағ ҳисобидан тўла таъмирдан чиқаришда ва икки кишини унга бириктириб, тадбиркорлик билан шуғулланишлари учун ҳужжатларни расмийлаштиришда кўмаклашди.

Ҳозирда бу уч азамат маҳалланинг ободончилиги, орасталиги учун иш олиб бормоқда. Бу ерда 21та кўча бўлиб, 800та хонадон истиқомат қилади. Ҳақ тўлаш ҳам аҳолига унчалик малол келаётгани йўқ. Ҳар бир кишига бир метр куб чиқинди учун эллик сўмдан қилиб белгиланган.

Муқимий маҳалласи аҳли ҳам бу тажрибани ижобий натижа бераётганини кўриб, улар ҳам чиқиндиларни олиб чиқиб кетиш учун Р.Мамажонов билан шартнома тузди.

Шу ерда бир савол туғилиши табиий. У ҳолда шаҳар коммунал хизмат бошқармаси нима иш билан шуғулланаяпти?

– Бу борадаги ишлар фақатгина бошқармага боғлиқ бўлган муаммо эмас, – дейди шаҳар коммунал хизматдан фойдаланиш бошқармаси раиси Ш.Ҳамробоев. – Гап шундаки, шаҳримизда ҳар бир уйга техник хизмат кўрсатувчи ширкатлар тузилганига икки йилдан ошиқроқ вақт бўлди. Улар ободончилик ва тозаликка ҳам масъулдирлар. Шунинг учун ҳам биз билан шартнома тузишлари керак. Аммо, негадир ушбу ширкат ташкилотларида дадиллик етишмаётгандек. Хозигача бор-йўғи «Фарғона», «Баҳром», «Самарқанд» ва «Пахтакор» сервис хизмати ташкилотлари шартномалар тузган, холос. Қолган ташкилотлар келишув асосида иш олиб боришга шошилмаяптилар.

Яна бир муаммо ҳам кўндаланг бўлиб турипти. Айрим ташкилотлар шартнома тузадилар, аммо унинг шартларини бажармайдилар. Масалан, ўз вақтида пул ўтказиш масаласи кўп ҳолларда пайсалга солинади. Натижада коммунал хизматлар бошқармаси ходимлари чиқиндиларни олиб чиқиб кетишни тўхтатишга мажбур бўлади. Бу эса уларга нисбатан аҳолида ишончсизлик туғилишига сабаб бўлмоқда ва кўрсатилмаган хизматлар учун ҳақ тўлашни истамаяптилар.

Бундай ҳолларда улар Р.Мамажонов сингари хусусий тадбиркорлар хизматига мурожаат қилишни афзал билмоқдалар. Бошқа маҳаллаларда ҳам тажрибани оммалаштириш тарафдори бўлмоқдалар.

Хизмат ҳақларида деярли фарқ йўқ, бошқарма томонидан ҳам ҳар бир киши учун бир метр куб чиқиндига эллик сўм, ташкилотлар учун эса 1 минг юз сўм қилиб белгиланган. Аммо мижозлар кейинги пайтда уларга ишонмай қўймоқда. Сабаби эса битта, у ҳам бўлса техник хизмат кўрсатувчи ширкатлар масъулиятни ҳис этмаётганлари, мажбуриятни бажармаётганликларидир.

Равшан ЁҚУБЖОНОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Қарор ва ижро

БОЙЛИКНИ ТЕЖАШНИ ҲАМ БИЛИШ КЕРАК

Иқтисодиётимизнинг ривожи кўп жиҳатдан энергетика ресурслари, хусусан, газдан тежамкорлик билан фойдаланишга боғлиқ. Афсуски, кейинги йилларда масаланинг мана шу жиҳатига етарлича эътибор берилмаяпти. Президентимиз Ислом Каримов Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил якунлари ва галдаги вазифаларга бағишланган йиғилишидаги маърузасида бу ҳақда алоҳида тўхталиб ўтгани бежиз эмас.

Айтиш жоизки, қазиб олинаётган газнинг талайгина қисми аҳоли истеъмоли учун сарфланади. Бугунги кунда аҳоли меъёрдагидан 1,5-2 баравар кўп газ истеъмол қилаётгани аниқланган. Боз устига, кўплаб иссиқхоналар газ тармоғига ўзбошимчалик билан уланган. Шу боис уй-жой фондини газ ўлчагичлар билан таъминлаш муҳим аҳамият касб этади.

Шу мақсадда Вазирлар Маҳкамаси томонидан жорий йилнинг март ойида "Табиий газ етказиб бериш ва унинг учун ҳисоб-китоб қилиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида" ва "2002-2004 йилларда уй-жой фондини газни ҳисобга олиш приборлари билан жиҳозлашға доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" қарор қабул қилинди.

Мазкур қарорларда белгилаб берилган вазифаларни амалга ошириш мақсадида "Ўзтрансгаз" акционерлик компаниясининг "Ўзгазсотиш" шўъба унитар корхонаси тугатилиб, унинг вазифалари "Бошкоммунгаз" зиммасига юкланди.

Табиий газ ҳажмларидан оқилона ва самарали фойдаланиш масалалари бўйича масъулиятни ошириш мақсадида ижтимоий соҳа объектларига ҳамда ўрта ва кичик бизнес билан шуғулланувчи хусусий тадбиркорларга газдан фойдаланиш учун рухсатномаларни бериш эса бевосита Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг зиммасига юклатилди. Номлари зикр этилган қарорларда газлаштирилган барча аҳоли турар жойларини газ ҳисоблаш ускуналари билан тўлиқ таъминлаш белгиланган. Бугунги кунда республикамизда газ ўлчагич мосламалари ўрнатилиши керак бўлган 3,5 миллиондан ортиқ истеъмолчи рўйхатга олинган. Ҳозир мамлакатимизда газ ўлчагич ишлаб чиқаришга ихтисослашган олтита корхона ишлаб турибди.

Айни пайтда соҳага чет эл инвестициялари жалб этилаётгани айни муддаодир. Шу мақсадда ХХР ҳукуматининг 15 миллион АҚШ долларилик, Хитой Эксимбанкининг 30 миллион АҚШ долларилик, Испания ҳукуматининг 100 миллион еврога тенг кредити ҳисобига яқин ўртада четдан газ ўлчагич мосламалар келтирилади.

Олим НОРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

Амалий семинар

НЕМИС ТИЛИ ЎҚИТУВЧИЛАРИ АНЖУМАНИ

Пойтахтимизнинг Мирobод туманидаги 60-мактабда немис тили ўқитувчилари иккинчи республика анжумани бошланди.

Тадбир Тошкентдаги Гёте институти, Германия академик алмашинувлар хизмати – DAAD, шу давлатнинг хорижий мамлакатлар мактаблари билан шуғулланувчи маркази ташаббуси ҳамда Германия Федератив Республикаси, Швейцария конфедерациясининг юртимиздаги элчихоналари, Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари кўмагида ташкил этилди.

Анжуманда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ҳамда пойтахтимиздаги умумий ўрта таълим мактаблари, олий ўқув юртларидан келган 250 нафардан зиёд немис тили ўқитувчиси иштирок этаётир.

Уч кун давом этадиган тадбир доирасида немис тили ўқитувчилари малакасини янада ошириш бўйича амалий семинарлар, учрашувлар, давра суҳбатлари, мунозаралар бўлиб ўтади. Унда ўзбекистонлик муаллимлар билан бирга германиялик ўқитувчилар, тилшунослар, мутахассислар ҳам қатнашади.

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

"Ўзбекистон миллий энциклопедияси" давлат илмий нашриётида Фанлар академиясининг Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти катта илмий ходими Азим Ҳожиев томонидан тайёрланган "Тилшунослик терминларининг изоҳли луғати" нашр этилди.

Тилшунослик бўйича изоҳли луғат

1700 га яқин сўзни ўз ичига олган янги нашрда, асосан, мактаб, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари дарсликлари ва қўлланмалари, шунингдек, тилшуносликка оид илмий ишларда учрайдиган атамалар қамраб олинган.

ЎзА.

Таҳририятга мактуб

АЛДАГАНИ БОЛА ЯХШИМИ?

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 13 январдаги Фармонига асосан коммунал тўловларни тўлашда маҳалла қўмиталарининг ролини ошириш чоралари кўрилмоқда.

Бундай хизматлар учун уларни рағбатлантириш ҳам кўзда тутилди. Чунончи, газ учун тўланадиган тўловларни ўз вақтида тўлиқ йиғиб олиш таъминланган тақдирда тўпланган маблағнинг 20, 75 фоизи тўпланса — 10 фоизи маҳалла тасарруфига ўтади. Бу маблағдан кам таъминланган оилаларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, маҳаллани ободонлаштириш ва фаолларни рағбатлантириш учун фойдаланиш мумкин.

Шу Фармондан келиб чиқадиган имконият ва вазифаларни маҳалла қўмитамизнинг навбатдан ташқари йиғилишида муҳокама қилдик. Бамаслаҳат фойдаланилган газ учун тўловни маҳалламиз аҳлидан ўзимиз йиғиб топширишга қарор қилиб, бунинг учун II гуруҳ ногирони Мирқобил Асқаровни масъул этиб белгиладик. Уни шартнома асосида ишга қабул ҳам қилдик. Мана, бир йилдан ошдики, Мирқобил Асқаров шу соҳада фаолият кўрсатиб келмоқда. Унинг саъй-ҳаракати билан маҳалла 2001 йил февраль ойида коммунал тўловни 106 фоиз қилиб бажарди. Натижада газ идораси маҳалла қўмитасининг жорий ҳисоб рақамига тегишли маблағни ўтказиб берди. Шунинг ҳисобига маҳалла қўмитаси 20 та кам таъминланган оилага моддий ёрдам тариқасида 121 минг сўмдан кўпроқ миқдордаги коммунал тўловни тўлади. Кейинги ойда газ учун тўловларнинг ундирилиш даражаси 104 фоизга етди. Ўз навбатида коммунал тўловлар ҳисобидан 28 оилага 130 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Апрель ва май ойларида ҳам ёқилган газ учун тўловлар ундирилди. Икки ойда маҳалла қўмитаси 25 та хонадонга моддий ёрдам кўрсатди.

Бундан газ идораси ҳам, маҳаллаю кам таъминланган оилалар ҳам манфаатдорлиги ишга алоҳида жонланиш бағишлади. Мирқобил Асқаров ҳам янада зўр ғайрат билан ишлай бошлади. Нима бўлдию июнь ойидан бошлаб маҳалламиз коммунал тўловларни бажарганлиги эълон қилинмоқда, лекин тушаётган маблағнинг бизга тегишли қисмини жорий рақамимизга ўтказиб бериш пайсалга солинмоқда. Бир томонда, шартнома асосида иш юритаётган ходимимиз Мирқобил Асқаровга ойлик хизмат ҳақларини вақтида тўлай олмаяпмиз. Иккинчи томондан, маҳалламиздаги кам таъминланган хонадонлар моддий ёрдамсиз қолаяпти.

Коммунал тушумлардан маҳалламиз ҳиссасини талаб қилсак, туман газ идораси вилоят бошқармасига айб тўнкайди. Вилоят эса, қўлини бигиз қилиб, туман газ идорасига имо қилади. Бундай сансалорлик қачонгача давом этар экан? Ёки ваъдабоз раҳбарлар бетимнинг қалини — жонимнинг ҳузури, деб юраверишадими?

Баҳодир МИРЗАҲОЖИЕВ,
Тошкент туманидаги Раҳбаробод маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

«SHARQ ZIYOKORI» ОАЖ

Акциядорларнинг йиллик умумий йиғилиши 2002 йил 24 май куни соат 11.00да Тошкент шаҳар, Буюк Турон кўчаси, 41-уй, «Шарқ» НМАКнинг мажлислар залида ўтказилишини маълум қилади.

Йиғилишда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлганлар рўйхати акциядорларнинг 2002 йил 24 апрель ҳолатигача бўлган реестри маълумотлари бўйича тузилган.

Кун тартиби:

1. 2001 йил молиявий-хўжалик фаолияти натижалари ҳақида ҳисобот ва уни тасдиқлаш.
2. Тафтиш комиссияси далолатномасини ва аудиторнинг 2001 йил бўйича хулосасини тасдиқлаш.
3. 2001 йил молиявий-хўжалик фаолияти якунлари бўйича олинган фойдани тақсимлаш, акциялар бўйича дивидендларни ажратиш ва уларни тўлаш тартибини тасдиқлаш.
4. Жамиятнинг 2002 йил аудиторини тасдиқлаш.
5. Кузатув кенгаши таркибидаги ўзгаришларни тасдиқлаш.

Акциядорларнинг ёнларида паспортлари бўлиши керак. Рўйхатга олиш 9.00да бошланади.

Маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали олиш мумкин: 136-57-78, 136-55-30.

«SHARQ ZIYOKORI» ОАЖ кузатув кенгаши.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЧЕГАРАЛАРАРО БИОХИЛМАХИЛЛИКНИ САҚЛАШ ЛОЙИҲАСИ

Кичик Грантлар Дастурини (КГД) амалга ошириш тўғрисида Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон мамлакатларига Ғарбий Тянь-Шань тоғларининг биохилмахиллигини сақлаш учун Марказий Осиё Чегаралараро лойиҳаси асосида Глобал Экологик Фонддан 10,15 миллион АҚШ доллари ажратилди.

Бу лойиҳанинг асосий мақсади – Ғарбий Тянь-Шань тоғларида ноёб, табиий биохилмахилликни сақлаб қолишга ёрдам кўрсатиш. Жаҳон банки ушбу лойиҳани молиявий таъминловчи агентлиги ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси лойиҳани ижрочиси сифатида белгиланган.

Ушбу лойиҳа доирасида Кичик Грантлар Дастури ишлаб чиқилди.

Кичик Грантлар Дастурининг асосий мақсади маҳаллий жамоаларни Ғарбий Тянь-Шаннинг ноёб биологик жамоаларини сақлаш ва кўпайтиришга кўмаклашадиган, табиатдан барқарор фойдаланиш ва ижтимоий-иқтисодий ривожланиш муаммоларини ҳал қилишга кенг жалб этиш ҳисобланади.

Тошкент вилоятининг Паркент туманидаги Чотқол қўриқхонаси атрофида жойлашган Заркент, Сўқоқ, Навдак, Невич, Санганак қишлоқлари аҳолиси манфаатлари учун грантлар биринчи навбатда берилади.

Юқорида кўрсатилган қишлоқлар аҳолиси ва шу қишлоқларда фаолият кўрсатаётган маҳаллий жамоат ташкилотларидан ташқари Давлат рўйхатидан ўтган ва Тошкент вилоятида ҳамда республика миқёсида фаолият кўрсатаётган нодавлат ташкилотлари ҳам грант олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Кичик грантлар асосан қуйидаги ишларни бажаришга ажратилди:

- кичик ирригация шаҳобчаларини қуриш ва тиклаш, яйловларнинг ва ерларнинг унумдорлигини ошириш;
- боғ ва токзорлар, кўчатхоналар ташкил қилиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишловчи ва озуқа-ем ишлаб чиқарадиган корхоналар қуриш;
- доривор ва озуқабоп ўсимликларни ўстириш, қайта ишлаш;
- туризмни ривожлантириш;
- асаларичиликни ривожлантириш;
- экологик таълим ва тарбия ишларини яхшилаш;
- электр қуввати ва иссиқлик билан таъминлашнинг ноанъанавий усулларидан фойдаланиш;
- маҳаллий ҳунармандчиликни ривожлантириш;
- ноёб ҳайвонларни кўпайтириш ва сотиш, балиқ ўстириш;
- юқорида кўрсатилган ишларни амалга оширишда аҳолига амалий ёрдам кўрсатиш.

Кичик грантлар 1000 АҚШ долларидан 10.000 АҚШ долларигача берилади.

Қўшимча маълумотлар учун қуйидаги манзилга мурожаат қилишингиз мумкин:

Республика табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси қошидаги Кичик Грантлар Дастури котибияти, Тошкент шаҳри, Абдулла Қодирий кўчаси, 7. 615-хона.

Телефонлар: 41-51-32, 144-25-99.
Факс: 144-78-31.
e-mail: uzpiu@online.ru

Замона мулкдори

ЖАҲОНГА БЎЙЛАГАН ФЕРМЕР

«Саидовул» фермер хўжалиги далаларида баҳор кезмоқда. Дала шийпонига туташ ғаллазорларда деҳқонлар сув қўйишаяпти.

Фермер билан дала айланиб, у амалга ошираётган ишлару, мақсад-режалари, деҳқончилик соҳасидаги маънили гапларидан, очиғи, ҳайратга тушдик. У шунчаки ишлаётгани йўқ, Президентимиз орзу қилаётгани каби жаҳоннинг етук фермерларига бўй бўйламоқда.

Ўтган йили Маматқул фермер биринчи йил ишлашига қарамай, 123 гектар майдондан 50 центнердан ҳосил олса ҳам бундан қониқмади. Уни бошқа нарса ўйлантиради: нима учун чет элларда ҳосилдорлик нақ 100 центнерга етади-ю, бизда етмайди? Нима учун бошқаларнинг уни юқори сифатли, харидоргир, бизники унақа эмас? У эринмай шу саволларга жавоб излади, республиканинг энг донгдор олимлари билан суҳбатлашди, илмий-тадқиқот институтлари мутахассислари ёрдамида уларнинг таҳлилини қилиб кўрди. Ва ниҳоят шундай хулосага келди: бизда ҳам юқори ва сифатли ҳосил олиш мумкин. Тўғри, буғдойнинг иқлимга боғлиқ жиҳатлари ҳам бор. Аммо, йўлини топса бўлади чамаси.

Хуллас, Маматқул фермер бу йил буғдой ҳосилдорлигини 70 центнерга етказмоқчи. Лекин, асосий гап бу эмас. Фермерни аслида уста деҳқон эмас, тадбиркор деҳқон деса, тўғрироқ бўлади. Мўл ва сифатли ҳосил етиштиришнинг сирларини эгаллаган Маматқул фермер ундан қандай қилиб катта даромад олишнинг йўлларини ҳам пишиқ-пухта режалаштириб қўйган. У бошқаларга ўхшаб донни шундоқ ҳолича сотмоқчи эмас. Бу йилдан бошлаб фермер ўзи етиштирган ғаллани шу ернинг ўзида тозалаб, саралаб, кейин сотади. Шунинг ўзида миллионлар тежаладигина эмас, миллионлар даромадга қўшилади ҳам. Ҳозирги кунда Россия технологияси асосида ишлайдиган донни саралаш қурилмалари монтаж қилиниб, цех барпо этилмоқда.

Фермернинг даласида кўкка бўй чўзаётган арпа ниҳоллари оддий навлардан эмас. У «Гулноз» деб номланган пивобоп супер элита уруғ, Самарқанднинг Каттақўрғонидан келтирилган. Қимматбаҳолиги билан бирга тезпишарлиги сабабли фермер айнан мана шу навни танлади. Ахир у ердан иккинчи ҳосилни ҳам олишга улгуриши керак-да. Ўтган йили, яъни фаолиятининг биринчи йилидаёқ фермер жами 93 миллион сўм даромад қилиб, шундан 40 миллион сўм соф фойда олган бўлса, унга яхшигина даромад келтирган омиллардан бири мана шу усул — такрорий экин экиш эди.

Ўтган йили ғалладан бўшаган ерларга такрорий экин сифатида пахта ҳам экиб кўрилди. Гарчи бу тажриба катта самаралар бермаган бўлса-да, пахтанинг умумий ҳосилдорлигини 39,2 центнерга етказиш имконини берди. Аммо, 35 гектар ерга экилган бошқа бир такрорий экин — маккажўхорининг самараси катта бўлди. Ундан 100 тоннага яқин дон, 100 тоннадан ортиқ силос олган фермер чорва фермаси ташкил этиш учун зўр имкониятга эга бўлиб олди. Қарабсизки, фермер хўжалигининг яна бир янги соҳаси — чорвачилик вужудга келиб, ривожланиб турибди-да. Ҳозир бир пайтлар ташлаб қўйилган эски чўчқачилик фермаси ўрнида фермернинг янги таъмирланган чорвачилик фермаси иш бошлаган. Механизациялаштирилган, барча шароитлар муҳайё этиб қўйилган бу фермада бугунги кунда 85та швед зотли букалар боқилмоқда. Фермер яқин келажакда чорвачиликни янада ривожлантириш, гўшт ва сут етиштиришни кўпайтириш билан бирга шу ернинг ўзида уларни қайта ишлаб, колбаса, пишлоқ, қаймоқ каби тансиқ маҳсулотлар тайёрлайдиган цех барпо этиш ниятида. Фермага туташ майдонда эса, боғ барпо этилмоқда. Ҳозир бу ерда бунёдкорлик ишлари жуда қизғин. Дарвоқе, бундай қизғинликни ушбу фермер хўжалигининг техника устахонаси-ю, бошқа майдонларда ҳам кўриш мумкин.

Битта К-700, 8та чопиқ трактори, 2 та комбайн, ҳатто бульдозеру экскаваторигача бўлган, мустаҳкам техника базасига эга «Саидовул» фермер хўжалигида техника воситаларини таъмирлаш устахонаси, сақлаш жойлари ва ёнилғи қуйиш шахобчаларини, омборхоналарни бунёд этиш ишлари ҳам қизғин олиб борилмоқда. Ҳатто, йирик хўжаликларнинг раҳбарлари ҳам ҳавас қиладиган бунча техникани жамлашнинг ўзи бўлмайди, албатта. Унча-мунча хўжаликда бир йиллик даромадидан орттириб, битта-яримта техника олиш ҳам маҳол бўлаётганлиги сир эмас, ахир.

Маматқул фермернинг тадбиркорлиги шундаки, у арзон ва яхши техника воситаларини топа билди. Излаган топар экан-да. Эҳтимол, бу борада падари бузруквори Салим отанинг «Битта мих топиб олсанг ҳам асраб қўй, асқотади, ўғлим» деган ўгити қўл келгандир. Ўтган йили техникалар ўз ишларидан ортиб, яна 12 миллион сўм даромад ҳам келтирди. Қаловини топса, қор ҳам ёнар экан.

Асли касби қурувчи бўлган, бутун умри шу соҳада ўтиб, бош қурувчи сифатида мамлакатнинг йирик-йирик иншоотларини барпо этган Маматқул Саломов олтмиш ёшдан ошганида фермер бўлиб қолди. Президентнинг қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни жадаллаштириш борасидаги даъватидан илҳомланиб, ҳаракат бошлаган тадбиркор бу соҳада эзгу ниятлар билан улкан бунёдкорлик ишларига қўл урган. У саховатли ўзбек заминининг мўъжизаларига, танти деҳқоннинг улуғвор ишларига катта умид билан қарайди. Фермерлик ҳаракати ривожланиб, мамлакатимизнинг қудратини, халқимиз фаровонлигини ошириш йўлида асосий омил бўлишига астойдил ишонади. Бу эзгу ниятларнинг ижобати эса унинг ўз фаолиятида нишона бериб турибди. У ҳамқишлоқларидан 70 нафарини муқим иш билан таъминлади. Ҳар ойнинг 11-13 кунлари оралиғида канда қилмай, 25-35 минг сўмдан иш ҳақи тўлаб турибди. Қайта ишлаш корхоналари ишга тушса, даромад ҳам, иш ўринлари ҳам анча кўпаяди.

Маъмур БОЗОР АЛИ.
Ўртачирчиқ тумани.

Акциядорлик жамиятларида

ҚУРИЛИШ КЎЛАМИ КЕНГАЙМОҚДА

Мустақил мамлакатимизнинг эртанги порлоқ истиқболини, унинг кўрки ва жамолини қурувчилар меҳнатисиз тасаввур этиш қийин. Айни шу кунларда Бекобод шаҳрида олиб борилаётган катта бунёдкорлик ишлари ҳам бу фикримизнинг нечоғлик ҳақиқат эканлигини кўрсатиб турибди.

«Ўзбекметаллургқурилиш» тресты бундан етти йил муқаддам акциядорлик жамиятига айлантирилди. Шундан кейин асосий вазифа кўпроқ фойда олиш учун яхши ишлаш, самарали фаолият юритиш бўлиб қолди. Бу талабни чуқур ҳис этган жамоада диққат-эътибор акцияларнинг ўз вақтида сотилишига, ишлар кўламининг янада кенгайтирилишига қаратилди. Йил бошида вилоят микёсида ўтазилган тендерда ғолиб чиққан жамоа 2002 йилдан бошлаб шаҳардаги техника-иқтисодиёт коллежи (аввалги саноат техникуми) қурилишида бош пудратчи сифатида иш бошлади. Корхона бунёдкорлари 600 ўринга мўлжалланган маскан биносини бутунлай қайта қурмоқдалар. Жамоа бу ерда 600 миллион сўмлик бунёдкорлик ишларини амалга оширади. Коллеж биносини йилнинг IV-чорагигача фойдаланишга топшириш кўзда тутилмоқда.

Ашурали БОЙМУРОДОВ.

Кўргазма

«СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ» TIHE – 2002

Кеча Тошкентда иш бошлаган «Соғлиқни сақлаш» TIHE – 2002 7-халқаро кўргазмаси 12 мамлакатнинг дори-дармон, тиббий асбоб-ускуна ва жиҳозлар ишлаб чиқарадиган 30дан ортиқ фирма ва компаниялари маҳсулотларини намойиш эта бошлади.

Анъанавий бўлиб қолган бу кўргазма ҳар гал тиббий асбобсозлик, даво воситалари ишлаб чиқариш, ташҳис қўйиш ва муолажа технологияларини такомиллаштириш соҳасидаги энг янги ютуқлар билан танишув борасида катта имкониятлар очади.

Навбатдаги кўргазма ўз маҳсулотларини доимий тақдим этувчи «Сименс АГ», «Бэкман култер интернэшнл» (Швейцария), «Филипс медикал системс» каби таниқли корхоналар билан бир қаторда Тошкентга илк бор ташриф буюрган тиббий дорилар Борисовск заводи (Россия), «VTGE» (Германия), «ANSELL S.A.» (Франция) сингари қатор ишлаб чиқарувчиларнинг ўзига хос учрашуви ҳамдир.

Мазкур тадбир юртимизнинг янги бир неча фирмалари ва тиббий марказлари учун дастлабки халқаро мулоқот бўлса-да, улар нафақат мамлакатимизда балки хорижда ҳам таниб улгургани эътироф этилмоқда. «Кетгут-силк» қўшма корхонаси жарроҳлик чоки ашёлари етказиб бермоқда. «Чашма» ишлаб чиқариш савдо фирмаси тиббий момиқнинг барча турлари чиқарилишини ўтган йили ўзлаштирганди, ҳозирги пайтда уни ҳар ойда 25 тонна ҳажмда тайёрламоқда. Миллий дори-дармон бозори тўнғичларидан бири, тўққиз йилдан бери фаолият кўрсатаётган «Асклепий» фармацевтик компанияси эса, бугун 250 хил доривор воситалар ишлаб чиқараяпти.

Кўргазмада Ўзбекистон фармацевтик фирмаларининг кенг иштироки республикамизда соғлиқни сақлаш соҳасини ислоҳ қилишнинг 1998-2005 йилларга мўлжалланган давлат дастурини ҳаётга изчил тадбиқ этилаётганидан далолат беради.

Ўз мухбиримиз.

СУРАТДА: кўргазмадан лавҳа.
Нуъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

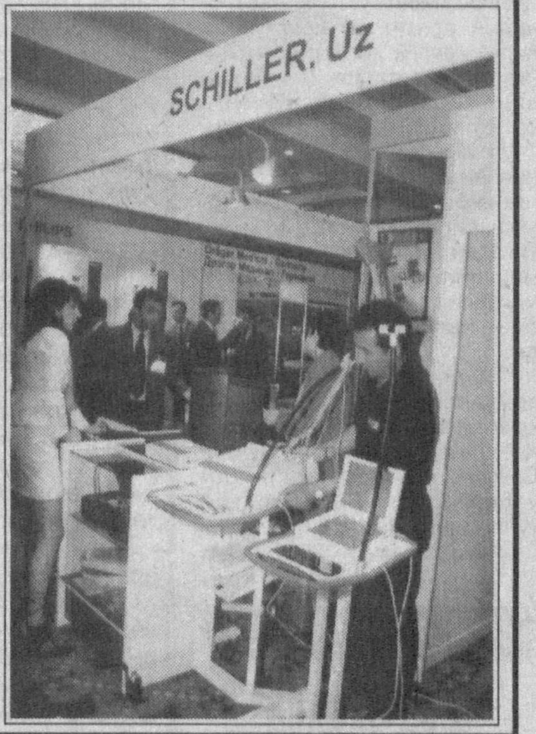

Янги маҳсулот

МАҲАЛЛИЙ ХОМ АШЁДАН

«Электркимёсаноати» ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси асосий маҳсулот – маъданли ўғитлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан бирга халқ истеъмоли буюмларини тайёрлашни ҳам кенгайтириб бормоқдалар.

Бирлашмада ўтган икки ойлик режа 161 фоиз қилиб адо этилди. Турли хизмат кўрсатиш топшириғи эса 132 фоиз қилиб бажарилди. Шуниси диққатга сазоворки, барча мавжуд истеъмол буюмлари маҳаллий хом ашёлардан тайёрланяпти.

Яқинда корхонада яна бир янги маҳсулот ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Маҳаллий хом ашё асосида яратилган бу маҳсулот илгари хориждан импорт қилинадиган катализатор ўрнини бемалол босмоқда.

Ўз мухбиримиз.

Тадбир

СУҲБАТ МАВЗУИ – ОИЛА ВА АЁЛ

Вилоят хотин-қизлар қўмитаси ташаббуси билан Оҳангарон туманидаги Собир Раҳимов номли ширкат хўжалигида таниқли шоира Турсуной Содиқова, «Оила ва жамият» газетаси бош муҳаррири, ёзувчи Дилбар Саидова билан учрашув бўлиб ўтди.

Суҳбат мавзуи жамиятда ва оилада аёлларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш масаласига бағишланди. Тадбирда тумандаги фуқаролар йиғинларининг хотин-қизлар қўмиталари раислари, Сусам қишлоғи фаоллари иштирок этишди.

Зулхумор ЖЎРАЕВА.

Б И Л Д И Р И Ш

Монополист корхоналар-давлат реестрига киритилган корхоналар ва маҳсулот (хизмат)лар номи ҳамда турларининг рўйхати тўғрисида Тошкент вилояти бўйича 2002 йил 25 март ҳолатига бўлган МАЪЛУМОТ

№	Хўжалик юритувчи субъект ва унинг юқори ташкилоти номи	Хўжалик юрутувчи субъектнинг монополистик мавқеини эгаллашга сабаб бўлган монопол маҳсулот (хизмат) номи	Ўлчов бирлиги	Охирги декларациядан ўтказилган улгуржи сотиш нархлари (ҚҚС ва акциз солиғи билан) сўм ёки фоизда	Охирги декларациядан ўтказилган сана
	«ЎЗКОММУНХИЗМАТ» АГЕНТЛИГИ				
1.	Тошкент вилояти биноларни техник рўйхатдан ўтказиш бошқармаси	Биноларни техник рўйхатдан ўтказиш хизмати	Коэфф	К-58	06.08.01й.
2.	Қибрай тумани «Тошвилоятгаз таъминот» шўъба корхонаси	Газ ҳисоблагичларни ўрнатиш хизмати, Суюлтирилган газни сотиш	дона кг.	4000-00; 9360сўм 30 сўм, 50 сўм ва 120-48 сўм.	22.10.01й. 01.05.01й. 30.10.01й.
3.	«Ангренгазмаш»АЖ	Иситиш аппарати Газ горелкалари	Чекланган самарад.	36%	21.05.01.
	«ДОРИ-ДАРМОН» ДҲЖ				
4.	Тошкент вилояти «Дори-дармон» акционерлик Давлат бирлашмаси	Дори-дармон воситалари ва тиббиёт буюмлари сифатини назорат қилиш хизмати.	1та операция учун.	17-04	13.12.01й.
	«КЎМИР» АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ				
5.	Тошкент вилояти улгуржи-чакана кўмир сотиш корхонаси	Кўмир сотиш (кўмир билан таъминлаш).	Чекланган устама	2002 йил 18 мартда 8-р сонли буйруқ билан киритилди.	
	«ЎЗЭЛТЕХСАНОАТ» АССОЦИАЦИЯСИ				
6.	Чирчиқ шаҳар «Трансформатор» АЖ	Электрорадиатор	Дона	47402 сўм 58854 сўм.	29.09.00й.
	«ЎЗГЎШТСУТСАНОАТ» ДАК				
7.	«Бўстонлиқ тумани «КОНМИТ» қўшма корхонаси	Қандолат маҳсулоти Крекер	Чекланган самарадор.	70%	07.09.01й.
	«КИМЁСАНОАТИ» АК				
8.	Чирчиқ шаҳар «Электркимёсаноат» ИЧБ	Суюқ азот	Тонна	26410 сўм	24.10.01й.
9.	Янгийўл шаҳар «Биокимё» АЖ	Озиқ-овқат спирти	Дал	Декларация қилиш арафасида	
	«ЎЗАВТОЙЎЛ» ДАК				
10.	Юқоричирчиқ йўл қурилиш материаллари ва ускуналари заводи	Асфальтбетон қоришмаси Қум аралашмаси, м/з, к/з ГОСТ 9128-84	Тонна	6643 сўмдан 9853 сўмгача	22.10.01й.
11.	Тошкент вилояти «Тошавтойўл» Кенгаши (17та ТАЙБ)	йўлларни қуриш ва таъмирлаш,	Қимматлашиш индекси	80дан 150гача ва 230(тоғли йўл)	02.01.02й. 26.02.02й.
	«ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ» ДАК				
12.	Оҳангарон тумани «Эйвалекмахсус-темирбетон» АЖ	Темир бетон шпаллари	1 дона	8454-80 сўм 8210-47 сўм	26.02.02й.
	«ЎЗҚУРИЛИШМАТЕРИАЛЛАРИ» ДАК				
13.	Ангрен шаҳри «Кулол» АЖ	Қурилиш гипси Тиббиёт гипси	Тонна	40560 сўм 55080 сўм	21.05.01й. 25.07.01й.
14.	«Ғазалкентойна»АЖ	Қурилиш ойнаси	кв.м.	2000 сўм	06.11.01й.
15.	«Ғазалкент тошга ишлов бериш» АЖ	Гранит плиталар	Чекланган самарад.	67%	12.02.01й.
16.	«Бекобод цемент» АЖ	Оҳак (3 нав) Цемент	Тн. тн.	6384 сўм 16908 сўм	17.03.01й. 09.10.01й.
17.	«Оҳангароншифер» АЖ	Шифер Асбестцементли қувурлар	Дона Шартли км. қувур	1750 сўм 2250000 сўм	30.11.01й. 29.10.01й.
18.	«Ангрен қурилиш материаллари комбинати»АЖ	Оқ цемент	Тонна	65450 сўм	21.09.01й.
19.	«Оҳангаронцемент» АЖ	Цемент Минерал вата	Тонна куб. м.	14200-00,15300-00 4608-00 сўм	25.10.01й. 01.01.01й.
20.	«Оҳангаронлинпласт» АЖ	Линолеум	Чек. самар.	30%	26.12.01й.
21.	«Олмалиқ ғишт»АЖ	Самарали ғишт	Минг дона	80000-00	21.02.02й.
	«ЎЗДОНМАҲСУЛОТ» ДАК				
22.	«Оҳангарондон» АЖ	Омухта ем (ем аралашмаси)	Тонна	44894-52 сўмдан 53169-60 сўмгача	28.02.02й.
	«ЎЗБЕК ҚОҒОЗСАНОАТ» АССОЦИАЦИЯСИ				
23.	Ангрен шаҳри «Саноатқалин-қоғозсавдо»АЖ	Картон тара (гофро қути)	Минг кв.м.	384000 сўмдан 840000 сўмгача	28.01.02й.
	ЕР РЕСУРСЛАРИ ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИ				
24.	Тошкент вилояти ер ресурслари бошқармаси	Ер ажратиш тўғрисидаги ҳужжатларни расмийлаштириш	Қимматлашув.коэф.	К-47	18.10.00й.
	АРХИТЕКТУРА ВА ҚУРИЛИШ ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИ				
25.	Тошкент вилояти экспертиза бошқармаси	Давлат Маблағ билан таъминланадиган қурилиш ишларининг лойиҳа ва сметаларини экспертиза қилиш.	Коэф.	40,57	29.12.00й.
26.	Тошкент вилояти архитектура ва қурилиш бош бошқармаси	Архитектура-режалаштириш топшириқларини ўтказиш.	1 гектар	94824-58 сўм	10.05.01й.
	ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ				
27.	Тошкент вилояти Давлат архиви	Ҳужжатларни қайта ишлаш ва сақлаш хизмати	Коэф.	2,1; 3,78; 35,94	24.07.01й.
	ЎЗГЕОДЕЗКАДАСТР				
28.	Тошкент вилояти кадастрлари ягона тизими бошқармаси	Давлат Бино ва иншоотларни рўйхатдан ўтказиш, баҳолаш	Коэф. Коэф.	60 60	17.01.02й.
	ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ				
29.	Тошкент вилояти Давлат санитария эпидемиология назорати маркази	Лаборатория-инструментал кузатишларни ўтказиш, Санитар-кимёвий кузатишларни ўтказиш Санитар-бактериологик кузатишларни ўтказиш хизматлари	1та кузатиш	407-53 сўмдан 5255 сўмгача	11.02.00й.
	«ЎЗБЕКЭНЕРГО» ДАК				
30.	Бўстонлиқ тумани «Энергоқурилиш-индустрия»ИЧК	Керамзит	куб.м.	9954 сўм	22.03.01й.
	МАКРОИҚТИСОДИЁТ ВА СТАТИСТИКА ВАЗИРЛИГИ				
31.	Тошкент вилояти статистика бошқармаси	Ўртача иш ҳақининг базавий даражаси тўғрисида маълумот бериш хизмати (ОКПО хизмат карточкалари)	1та	1865-88сўмдан 3018-34 сўмгача	20.09.01й.
	«ЎЗЗООВЕТТАЪМИНОТИ» РИЧБ				
32.	«Зооветтаъминоти» вилоят бошқармаси	Тошкент Ветеринар моллар билан таъминлаш	Устама	20%	21.01.02й.
	«ЎЗАГРОМАШСЕРВИС»				
33.	«Тошвилоятагро-машсервис»ДАБ (17 туман МТПлари)	Қишлоқ хўжалик машиналари ва моддий ресурслар билан таъминлаш хизмати Ерларни ҳайдаш, ғалла ўриш хизмати	Устама % га га	15%-40% 16914сўмдан 26447,81гача 21813сўмдан 25997 сўмгача	04.01.99й. 12.12.01й. 01.05.01й.
34.	Чиноз тумани «Таъминотчи-пахта» АЖ	Қишлоқ хўжалик техникалари ва эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш.	Устама	15%дан 37%гача	22.01.01й.
	«ЎЗҚИШЛОҚХЎЖАЛИККИМЁ» ДАК				
35.	Ўртачирчиқ тумани «Трансельхоз» автокорхонаси	Минерал ўғит ташиш	Коэф.	52,5дан 95,0гача	18.01.02й.
36.	«Тошвилоятагрокимё-таъминот» ДАБ	Минерал ўғит билан таъминлаш	Устама	3; 11; 14,8; 17 фоизлар	05.03.01й. 28.09.01й.
	«ЎЗДАВСТАНДАРТ»				
37.	Чирчиқ СМСҲМ	Лабораториялар аттестацияси, маҳсулотларни сертификациялаш Ҳавзаларни калибрлаш, Инспекцион назорат қилиш.	Киши/соат -/- -/- -/-	2346-40 3481-20 2192-40 2253-60	21.04.00й.
38.	Қибрай тумани Республика агротадқиқотлар маркази	Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сертификациялаш	1та ҳужжат	283-60 сўмдан 3315-50 сўмгача	28.12.01й.
	ЎЗБЕКИСТОН ПОЧТА ВА ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ АГЕНТЛИГИ				
39.	Тошкент вилояти «Тошкент почтаси» АЖ	Газета (етказиб беришсиз) Журнал (етказиб беришсиз) Газета (етказиб бериш) Журнал (етказиб бериш)	1 нусха -/- -/- -/-	24-68 сўм 48-09 сўм 28-74 сўм 52-26 сўм	06.09.01й.
	ЎЗАГРОТРАНС				
40.	Зангиота тумани «Тулпор» жамоа корхонаси	Халқаро юк ташиш хизмати	1 км.	260 сўм	01.11.01й.
	ЎЗЕҒМОЙТАМАКИСАНОАТ				
41.	«Янгийўл ёғ-мой» АЖ	Шротни қадоқлаш Ўсимлик ёғини қадоқлаш	1 қоп учун 1 литр 5 литр	263-29сўм 170-55 сўм 596-82 сўм	28.09.01й.
	АК «ЎЗБЕК ИПАГИ» – ҲК «ПИЛЛА ХОЛДИНГ»				
42.	Тошкент вилояти «Пилла» АБ (11туман)	Қуруқ пилла Тирик пилла	кг. кг.	2200 сўмдан 2600 сўмгача ўртача нархи 580	15.08.01й. 16.10.01й. 31.10.01й. 1.11.01й. 11.12.01й.
43.	Бўстонлиқ тумани ихтисослаштирилган «Тошкент наслли пиллачилик ширкати»	Ипак қурти ишлаб чиқариш	кг.	47056 сўм	10.04.00й.
	«ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ-ХОЛДИНГ» ҲК				
44.	Янгийўл шаҳар «Металлопластмасс» АЖ	Консервалаш учун металл қопқоқлар	дона	24 сўм	10.05.01й.
45.	Ўртачирчиқ тумани «Тошкентшаробсавдо» УСБ	Вино-ароқ маҳсулотларининг Устама улгуржи савдоси	5,5% 9,5%		05.12.01й. 12.02.01й.

Сўраган эдингиз

СОЛИҚҚА ТОРТИШ ҚОИДАЛАРИНИ БИЛАСИЗМИ?

Саволларга Тошкент вилояти давлат солиқ бошқармасининг жисмоний шахсларни солиққа тортиш ва назорат қилиш бўлими жавоб беради.

Савол: Хусусий тадбиркор гувоҳномасига икки-уч хил фаолият тури ёзилган, аммо тадбиркор биттаси билан шуғулланмоқда. Рўйхатдан ўтказиш пайтида ҳар бир фаолият бўйича аванс солиғи ҳисоблаб бериладими ёки шуғулланаётган фаолияти бўйичами?

Жавоб: Тошкент вилояти ҳокимининг 2002 йил 9 январдаги 7-сонли қарорида бир нечта фаолият тури билан шуғулланувчи фуқаролар ҳар бир фаолият тури бўйича солиқларни алоҳида тўлайдилар, дейилган. Демак, тадбиркорларни давлат солиқ инспекциясида рўйхатдан ўтказиш пайтида ҳар бир фаолият тури бўйича алоҳида аванс солиғи ҳисоблаб берилади. Агар давлат солиқ инспекциясига битта фаолият билан шуғулланиш учун ариза берган бўлса, фақат шу тур учун солиқ ундирилади.

Савол: Турли ассоциацияларга, масъулияти чекланган жамиятларга аъзо бўлиб ёки шартнома асосида миллий таомлар тайёрлаб сотиш, автоуловларни таъмирлаш, тегирмонларни юритиш, китоблар ва бошқа канцелярия моллари савдоси билан шуғулланувчи фуқаролар солиққа қандай тортилади?

Жавоб: Агар фуқаро тадбиркорлик фаолиятини ўзининг маблағи ҳисобига юритиб, даромадни ўзи олса, у ҳолда белгиланган тартибда маҳаллий ҳокимиятдан рўйхатдан ўтиб, хусусий тадбиркорлик гувоҳномасини олиб, қатъий белгиланган ставка бўйича солиқ тўлайди. Агар тадбиркорлик фаолиятини ўзи аъзо бўлган турли ассоциациялар, масъулияти чекланган жамиятлар маблағи ҳисобига юритиб, даромадини тўлиқ юқорида қайд этилган корхоналар олиб, тадбиркорга фақат иш ҳақи тўласа, у ҳолда белгиланган тартибда ишчи-хизматчиларнинг даромадидан олинадиган солиқ шкаласи бўйича ҳисобланиб, ундирилади.

ЯНГИ ДАРСЛИКЛАР – ЎҚУВЧИЛАРГА

Академик лицей ва касб-ҳунар коллежларини замонавий дарсликлар ва ўқув қўлланмалари билан таъминлаш бугуннинг долзарб масалаларидандир.

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ҳузуридаги Шайхонтоҳур академик лицейида бўлиб ўтган семинар ана шу масалага бағишланди. Республика Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази ташкил этган анжуманда "Cambridge Education Consultants" компаниясининг дарсликлар ёзиш бўйича экспертлари ҳам қатнашди.

Семинарда Кембриж таълим маслаҳатчилар ташкилоти ва Осиё тараққиёт банки томонидан мамлакатимизда амалга оширилаётган "Ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ривожлантириш лойиҳаси" доирасида янги, замонавий дарсликлар яратиш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди. Табиий, гуманитар, тил, иқтисодиёт, математика ва информатика йўналишлари бўйича маърузалар тингланди.

– Иккинчи бор ўтказган семинаримизнинг асосий мақсади, – деди Халқаро маслаҳатчилар гуруҳи раҳбари Дэвид Ройл ЎзА мухбирига, – ўқув материалларини яратиш, баҳолаш, электрон усулда тарқатиш, безаш, энг асосийси, академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари талабалари учун янги қўлланмалар яратишни қўллаб-қувватлаш ва кўмак беришдан иборат.

Анжуман

Насиба ЗИЁДУЛЛАЕВА,
ЎзА мухбири.

Заргарлик – 2002

"Биллур либос" намойиши

Тошкентда давом этаётган "Заргарлик-2002" халқаро кўргазма-ярмаркаси доирасида "Биллур либос" халқаро модалар фестивали бўлиб ўтди.

"Зарафшон" концерт залида ташкил этилган мазкур тадбирда мамлакатимизнинг ёш модельер-дизайнерлари, шунингдек, кўп йиллардан буён шу соҳада фаолият юритаётган либос усталари томонидан яратилган коллекцияларга кенг ўрин берилди. Айниқса, Анастасия Даниловананинг "Шаҳризоданинг янги эртаклари", Саида Амирнинг "Чўл афсонаси", Раиса Сирцованинг "Тумор" деб аталган либослар жамланмаси томошабинларда катта қизиқиш уйғотди. Аксарият либослар миллийлиги, мавсумбоплиги, маҳаллий матолардан яратилгани билан эътиборни тортди.

Шунингдек, фестивалда арманистонлик Эрна Мноян, қозоғистонлик Муҳаммад Ҳаёт, қирғизистонлик Султон Солиев ва бошқалар ҳам ўзлари яратган либослар тўпламини намойиш этди.

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

Янги нашр

Шоҳ Жаҳон ҳақида рисола

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси бош таҳририяти Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институтининг илмий ходими Нурёғди Тошев қаламига мансуб "Шоҳ Жаҳон" рисоласини босмадан чиқарди.

Унда бобурийлар сулоласининг йирик вакилларидан бири – Шоҳ Жаҳоннинг ҳаёт йўли ва фаолияти, мураккаб тақдири тўғрисида ҳикоя қилинади. Рисоладан, шунингдек, Шоҳ Жаҳоннинг ҳомийлигида бунёд этилган бетакрор Тож Маҳал обидасининг қурилиш тарихига оид қизиқарли маълумотлар ҳам жой олган.

Баҳор ҲИДИРОВА,
ЎзА мухбири.

Тадбир

"МАЪНАВИЯТ – БАРКАМОЛ АВЛОД ТАЯНЧИ"

Муқимий номидаги ўзбек давлат мусиқий театрида Жаҳон тиллари университети халқаро журналистика факультети талабаларининг "Маънавият – баркамол авлод таянчи" мавзуидаги илмий-бадиий анжумани бўлиб ўтди. Тадбир "Маънавият ва маърифат" маркази ҳамда "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳомийлигида ўтказилди.

Анжуманда мамлакатимизда маънавиятни юксалтиришга алоҳида аҳамият берилаётгани, олий ўқув юртларида у махсус фан сифатида ўқитилаётгани таъкидланди. Маънавиятнинг мазмун-моҳияти, ҳар бир шахс такомилидаги ўрни, жамият ривожидаги аҳамияти сингари мавзуларда маърузалар тингланди.

Ҳулкар СОДИҚОВА,
ЎзА мухбири.

Тошлар тилга кирганда

СИРЛИ ГАВҲАР

Тарихий қисса

ҚОНХЎР СУЛТОН

«Хавф» бриллиантининг янги эгаси бўлган шаҳзода Туркия тахтига султон Абдул Хамид II номи билан ўлтирди.

Жавоҳир ишқибозларию олмосларни олибсотувчи савдогарлар орасида бадном бўлган сирли олмос турк султонига қай даражада зарар беришини кута-кута чарчашди. Чунки инсондаги барча салбий хусусиятлар Абдул Хамидда мужассам эди. Уларнинг қай бири унинг туғма феъли, қай бири бриллиант таъсирида ривож топаётганини билиб бўлмас эди. Европа шаҳарларида ўзининг хотинбозлиги билан ном чиқарган Абдул Хамид султонлик тожини кийгандан кейин ҳам шундайлигича қолаверди.

Авваллари ҳам қаҳри қаттиқликда барчадан ажралиб турган шаҳзода, тахтга ўлтирганда ҳам ўзгармади, унинг қамчисидан қон томарди. Ўлим жазоси нима эканини унутиб бораётган Туркия олий суди Абдул Хамид тахтга ўлтирган йили икки юздан ортиқ маҳбусни арзимас гуноҳи учун дорга тортди. Шунинг учун унинг феълидаги бу ўзгаришлар тўсатдан, «Хавф» бриллиантининг таъсирида деб қабул қилиниши мушкул эди. Бу ҳолат султон яқинларини, саройдагиларнинг кўзини хиралаштирди, ҳушёрлигини йўқотди. Шунинг учун улар, олтин занжирдаги бу бриллиантни биринчи бор бўйнига осаётган султоннинг:

– Бу жавоҳир исломий шоҳлар хизматида бўлади, насронийларнинг эса адабини беради, – деб мақтаниб айтган гапларига ҳам ишондилар.

Султон Абдул Хамиднинг бу сўзларини пойтахт газеталаридан ўқиган машҳур геолог Хўжар Мустафо султон саройига мактуб ёзади.

У ўз хатида «Бу бриллиантда ёмонни ошириш, яхшини емириш хусусияти намоёндир. Уни мамлакат султонидан нарироқ тутиб, илмий томондан ўрганган маъқул», деб маслаҳат бергани учун олимни қамоққа олишди. Аммо султон саройида кейинчалик ривож топиб борган воқеалар профессорнинг ҳақ эканлигини кўрсатди...

Европа оқсуяклари доирасида қаллобликда донг чиқарган князь Борис Калитовскийнинг Стамбулда пайдо бўлиши турк ишбилармонларию сиёсатчиларининг диққат марказида эди. Европанинг барча мамлакатларида бўлиб, боёнларнинг оғзига похол солиб, катта маблағларни ўзлаштирганига қарамай, бирон марта жазоланмаган бу башанг князь Калитовский нима сабабдан икки ойдан бери Стамбулда туриб қолди? Бу ерда унинг турмуш тарзи ҳам бошқача эди. Доимо барчанинг диққат марказида бўлишни яхши кўрган князь Босфорнинг тик қирғоғидаги қояга қўндирилган, Мандаридас деган юнонийга қарашли қадимий қасрда ўзига макон топди.

Бутун Европада номи машҳур бўлган князнинг Стамбулда тарки одатий яшаши сўзсиз сарой аҳлининг ҳам қулоғига етди. У ўткир ҳиссиётлар хуштори, портловчи феъл сардори бўлган султонни ҳам қизиқтириб қолди. Кутилмаганда Калитовскийдан султонга таклифнома келди. Унда: «Улуғ Султон, бугун дастурхоним олдида ўлтириб, туманли Лондонда бирга шўхлик билан ўтказган кунларимизни хотирлаш имконини берурсиз, деб умид қиламан. Б.К.» деб, ёзилган эди.

Султон Абдул Хамидни князь европача дид билан безатилган залда, султонларга хос ҳурмат билан кутиб олди. Граммофондан таралиб турган мусиқа садоси остида зиёфат бошланди. Француз коньягидан уч-тўрт қадаҳ ичилгач, султон ва князь авваллариде к бир-бирларини «сенсирашга» ўтишди. Икки дўстнинг базми қизиб бораётганида, бирдан хонага ёши йигирмалар атрофида бўлган гўзал бир қиз кириб келди-да, ўлтирганларга ҳайрон бўлиб қаради.

– Князь, зиёфатни нега менсиз бошладингиз? – деди қиз эркаланиб, кейин султон томонга оҳу кўзларини сузиб бир жилмайди-да, сўзида давом этди: – Билдим, мени бу турк заводчисидан қизғандингиз шекилли? – дея султонга яқинлашди.

Қизнинг гўзал ҳусни олдида довдираб қолган султон, унга узатилган бежирим бармоқларини қалтираб кафтига олди.

– Менинг номим Залима, – деди қиз жилмайиб. – Британия қироличасининг тарбиясини олган мендек маликани, қолоқ бу мамлакатга олиб келиб, шу вайронага тиқиб қўйган шу одамга турмушга чиқишим мумкинми?

Залиманинг бу гапларидан князь ҳижолат тортган бўлди. Уни тўхтатишга ҳаракат қилди. Залима бўлса, унга эркалик қилиб хохолаб кулар, султонни оддий турк ҳисоблаб, бемалол гаплашар эди.

– Йўқ, албатта. Тегмайман бу жоҳилга!

– Ҳа, князь чиндан ҳам жоҳил! – деди жилмайиб султон, қизнинг майин қўлини ҳамон кафтида тутиб.

– Жоҳилликда Турк султонидан ҳам ўтган, – деди Залима.

– Бўлди Залима! – деди кескин оҳангда князь, сўнгра узр сўраб тушунтирган бўлди. – Сен шикоят қилаётган одам заводчи эмас, турк султони Абдул Хамид бўлади.

Князь шундай дейиши билан Залимани ток ургандек бир сесканди-да, хушидан кетди. Ўзини йўқотиб, довдираб қолган князни нари суриб, султон Залиманинг юзини елпиб, хушига келтирди. Яна хушига келган Залима, султоннинг юзига қарашдан уялган бўлди. Сўнгра ўрнидан турдида, султон қаршисида тиз чўкиб, ундан узр сўради. Буни кутмаган султон қизни дарҳол ўрнидан турғазди.

– Йўқ, йўқ! Узр сўраманг асло! Зиёни йўқ, танимадингиз-да.

Залима султонни синчиклаб томоша қилгандек бўлди.

– Қироллар саройида таърифланган султоннинг мутлақо акси экансиз. Ҳусnда ҳам, олижанобликда ҳам тенгингиз йўқ экан, – деди эркаланиб. – Сиздан ҳам хафаман. Ўзингизни дарҳол танитганингизда, мен бундай аҳволга тушмаган бўлардим...

Ҳаёт дарахти ниҳол отиб, севги ғунчалари гуркираган пайтда Европа пойтахтларида, ресторану исловатхоналарида умр ўтказган султон муҳаббат домига тушиб, Залимани ёш боладек севиб қолди. Қаллоб князь ва Париж варетьесининг раққосаси билан тузилган режа амалга ошди.

Султон гўзал Залимага ўша «Хавф» бриллиантини беришдан ҳам қайтмади. Аммо, бир куни рашк аламида ундан бриллиантни тортиб олиб, Залимани сўйиб қўйди. Бу фожеа устига етиб келган князь султонни халқаро судга беражагини айтиб, Абдул Хамидни қўрқитди. Бундай шармандаликдан қутилиш ниятида султон «Хавф» бриллиантини князга тақдим этди. Султон халқаро жанжалдан омон қолди. Аммо «Хавф» бриллианти белгилаган тақдиридан қутила олмади. Уни «Қонхўр султон» деб атай бошлашди. Кўп ўтмай султон ҳам тахтдан воз кечди, 1909-йили эса, ақлдан озиб, ўлди.

Ҳийла-найранглар билан бу қалтис бриллиантни қўлга киритган князь Калитовскийнинг тақдири ҳам аянчли тугади. 1911-йили Парижга князьникига меҳмон бўлиб келган Мантаридас, уни ўлдириб бриллиантни ўзи билан олиб кетди. Князьнинг ўлигини Париж кўчаларидан бирида топишди. Бундай қабиҳ ва жиноий йўл билан бриллиантга эришган Мантаридаснинг тақдири аянчли тугади. Бриллиантнинг сўнгги эгаси, хотини ва қизи билан жарликка қулаб, ҳалок бўлдилар.

1958-йилдан бошлаб Вашингтондаги Смитсон Институтининг «Хоуп» номи билан хусусий мулкига айлантирилган сирли бриллиантнинг тарихи шу.

(Охири. Боши ўтган сонларда).

Аъзам АЗИМИЙ,
техника фанлари доктори,
профессор.

Китобингизни ўқидим

ПАРВОЗ БАЛАНД БЎЛГАНИ ЯХШИ

Оҳангаронлик Усмон Эгамберди орзулар қанотида ўрта мактабни тугатгач, Тошкент техника университетининг геология-қидирув факультетига ўқишга кириб, уни 1960 йили тоғ-қидирув муҳандиси мутахассислиги бўйича тамомлади.

У қирқ йилдан буён ер қаъридан хазина излаш баробарида ўз қалбидан одамларга фақат яхшилик, яхши сўзлар қидиради. Қалб кечинмаларини шеърий мисраларга жойлаб юради.

Усмон Эгамберди «Меҳнат» нашриётида чоп этилган илк шеърлар тўпламини «Тўёна» деб номлабди. Бу бежиз эмас, ушбу шеърлар мажмуаси замондошларимизга шоирнинг ўзига хос илк туҳфасидир, албатта.

Маълумки, сонет ёзишнинг ўзига хос мураккабликлари бор, унинг ички тузилиши, ўзига хос қофияланиши шоирдан мукаммал тайёргарликни талаб қилади, бундан ташқари, ҳар қандай эҳтирос ва фикр ўн тўрт мисра шеърга жо бўлиши лозим. Сатрларни маҳорат билан мисраларга жойлаштиролмаган ижодкор ўзининг кимлигини тезда намоён қилиб қўяди. Усмон Эгамбердининг ҳамма сонетлари муваффақиятли чиққан деб бўлмаса-да, улар орасида шоирнинг кимлигини, унинг шоирона тоза қалбини яққол кўрсатиб турадиган сатрлари анчагина.

Эътиқодсиз қўрқмас халқдан,
Ҳақдан ҳам,
Эътиқодсизда йўқ дину
диёнат.
Текин фойда деб бу
тоифа одам,
Дўстга, Ватанга ҳам қилар
хиёнат.

Тўпламдан сонет гулчамбарлари ҳам ўрин олганки, бу ҳолни табриклаш лозим. Чунки сонет гулчамбарининг ички «инжиқликлари» баридан ошиб тушади, унга ҳар қандай ижодкор ҳам чидаш беролмайди. Гулчамбардаги ўн бешинчи сонет ўзидан олдинги ўн тўрт сонетдан бир мисрадан олиб тузиладиди, шунинг учун ҳам у гултож саналади. Олдинги сонетлар ҳам ўзларининг узвийлиги, бир-бири билан мисралар ҳалқаси орқали боғланиши шоирдан катта маҳорат талаб қилади.

«Тўёна» сонетлар гулчамбари ўзининг мукаммал тузилганлиги билан ажралиб туради. Юртимиз мустақиллигининг ўн йиллигига бағишланган ушбу шеърий гулдаста ўзининг таровати, ундаги ҳар бир сонетнинг ўзига хос бўй-басти билан сонет гулчамбарини янада чиройли ҳолга келтирган. Шоир юрт ҳақида фахр ва ғурур билан сонет гултожида шундай ёзади:

Фикру зикрим бўлиб ишқинг
билан банд,
Қалбим илҳомланиб
ушладим қалам.
Созимда ўзингсан, авжим
ҳам баланд,
Истиқлол нуридан
яшарган ўлкам.

Зеро, сўз дардини халқ дардига, Ватан дардига айлантириш шоир ижодининг асосий мақсади ҳисобланади. Бу улкан масъулиятни ўз елкасига ола билган шоиргина асл маънодаги ижодкордир.

«Тўёна»дан жой олган ғазаллар шоирнинг мумтоз адабиётимиз билан ҳам, айниқса, Навоий, Фузулий, Машраб, Муқимий каби устоз шоирлар ижоди билан яқиндан таниш эканлигини кўрсатади. Ушбу ғазаллар мусиқийлиги, самимий ва жўшқин эҳтирос меваси эканлиги билан ҳам ажралиб туради.

Мана бу сатрларга назар солайлик-а:

Мажнундек саргаштаю
Фарҳоддек дастёрлигим,
Ишқда мумтоз Лайливаш,
Ширин шоиримга айт.

Ёки:

Усмон ҳам суратингни
томоша қилгунча то,
Ақлин лол этди айлаб
беҳаловат, суратинг.

Тўғри, ғазал ва шеърларга шакл жиҳатидан ҳам, уларнинг самимий ёзилганига ҳам эътироз йўқ. Аммо, бу шеър ва ғазалларнинг баъзилари қалбимизга сингиб кетмайди. Уларда кўпсўзлилик, керак ва нокерак таъкидлар учраб туради. Сатрлар орасидаги нотабиий боғланишлар ҳам кўзга ташланади. Шунингдек, шоир дарди иккинчи ўринга тушиб қолиши каби қусурлар ҳам борки, улар шеърхонни ранжитади, холос. Шеъриятда соддалик, оддийлик яхши хислат. Фақат соддалик ва оддийликдан жўн гапларни айтишга ўтиб кетмаслик керак.

Албатта, илк тўплам, илк қадам қусурлардан ҳоли бўлиши мумкин эмас. Усмон Эгамберди ниҳоятда меҳнаткаш, шеърнинг, сатрларнинг қадрини яхши билади. Шунинг учун ҳам биз мақтовдан кўра у кишининг ижодини бироз бўлса-да, таҳлил этишга ҳаракат қилдик. Муаллиф буни яхши тушунади. Ҳарқалай, бу машаққатли йўлда шоир дўстимизга доимо омад ёр бўлишини тилаб қоламиз.

Нормўмин ОЧИЛ,
Шавкат ТУРОБ.

СКАНВОРД

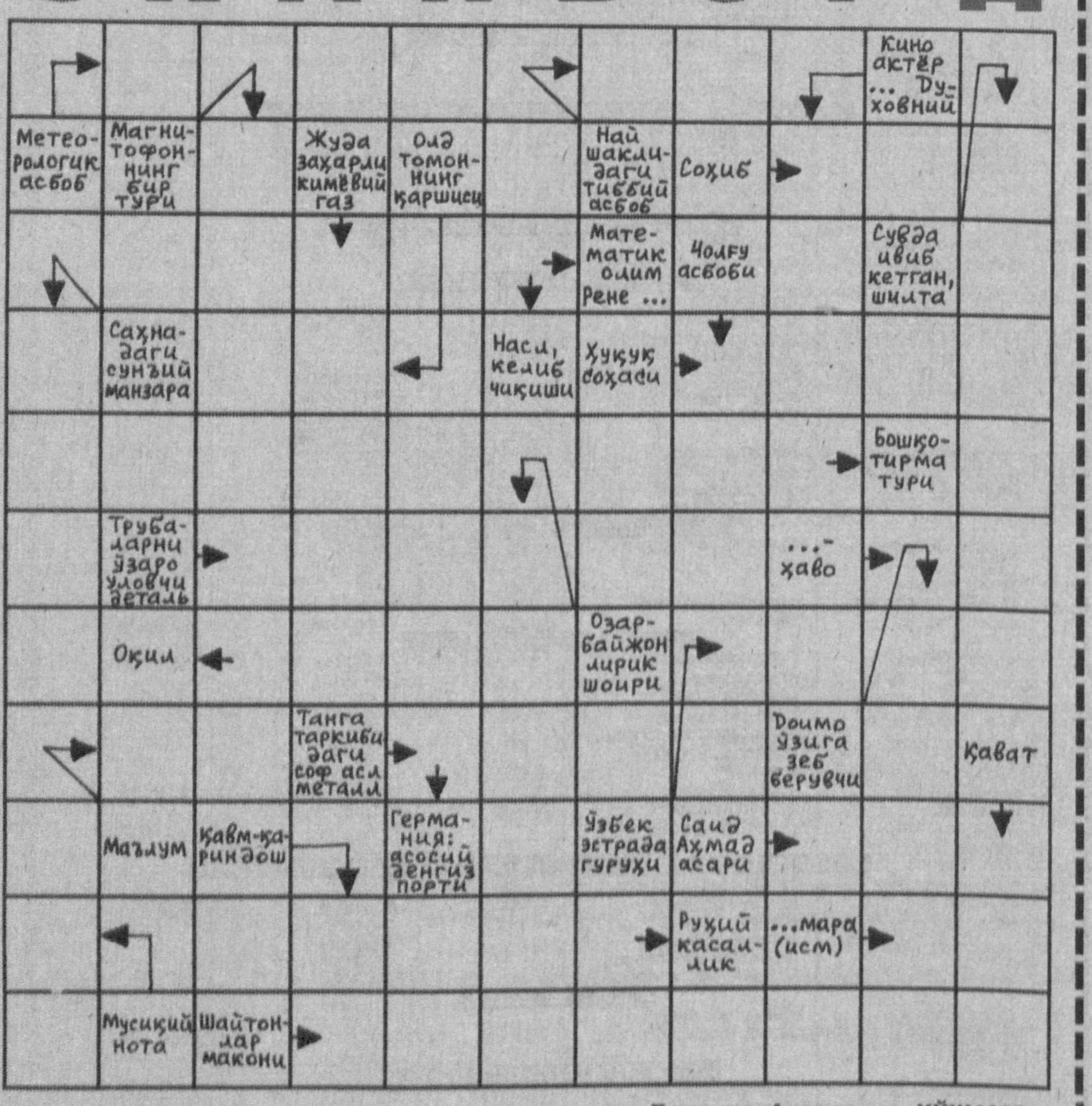

Тузувчи Акромжон ХЎЖАМОВ.

СПОРТ**СПОРТ**СПОРТ**СПОРТ* *СПОРТ**СПОРТ**СПОРТ**СПОРТ

МУРОСАСИЗ ТУР

Мамлакат XI миллий чемпионатининг олтинчи тур учрашувлари кескин курашлар остида ўтди. Саккиз учрашувнинг бирортасида ҳам дуранг натижа қайд этилмади. Дарвозаларга 25 та тўп киритилди. Майдон эгалари олти учрашувда устун чиққан бўлсалар, меҳмонлар икки ўйинда ғалаба қозондилар.

Вилоятимиз вакили «Дўстлик» жамоаси Наманганда «Навбаҳор»га қарши майдонга тушди. Учрашувда майдон эгаларининг устунлиги сезилиб турди. Ўйин 3:1 ҳисобида «Навбаҳор» ғалабаси билан якунланди. «Дўстлик» олти очко билан жадвалнинг сўнгида жойлашган олти жамоа сафидан жой олди.

Бекободнинг «Металлург» жамоаси эса, ўз майдонида мамлакатнинг беш карра чемпиони «Нефтчи» билан баҳс юритди. Бу сафар у кучли рақибга қарши фаол ҳаракат қилиб, майдонда ташаббусни ўз қўлига олди. Мамлакат чемпиони ушбу жамоа ҳужумларига дош беролмади. Игорь Буров ва Константин Кузнецовлар «Нефтчи» дарвозасига иккита тўп йўллаб, ўз жамоалари ғалабасини таъминладилар. «Металлург» навбатдаги иккинчи ғалабани қўлга киритиб, саккиз очко тўплаган ҳолда чемпионат аутсайдерларидан уч очкога ўзиб кетди.

Турнинг марказий учрашуви Тошкентда «Пахтакор» марказий ўйингоҳида бўлиб ўтди. Майдон эгалари бу йилги чемпионатда муваффақиятли иштирок этиб, ўз мухлислари ишончини оқлаётган «Қизилқум» жамоасини қабул қилдилар. Учрашувнинг дастлабки дақиқаларидан ҳар икки жамоа очиқ футбол намойиш этди. Дарвозалар олдида кетма-кет хавфли вазиятлар содир этилди. 28-дақиқада меҳмонлар жарима майдонига оширилган тўпни Неъматилла Қуттибоев боши билан рақиб дарвозасига аниқ йўллаб, ҳисобни очди. Танаффусдан сўнг майдон эгалари ўзларининг фаол ҳаракатлари билан ташаббусни эгаллаб олдилар. 53-дақиқада меҳмонлар ўз жарима майдонларида қўпол хатога йўл қўйганликлари учун ўн бир метрлик жарима тўпи берилди. Майдон эгаларининг иқтидорли ёш ўйинчиси Сервер Жаъфаров жарима тўпини аниқ дарвозага йўллаб, ҳисобни 2:0га етказди. 76-дақиқада Темур Копадзе узоқ масофадан зарба бериб, меҳмонлар дарвозабонини доғда қолдирди. Учрашув тугашига саноқли дақиқалар қолганда, майдон эгалари яна бир бор меҳмонлар дарвозасини ишғол қилиб, тўртинчи тўпни киритдилар. «Пахтакор» муҳим ғалабадан сўнг юз фоизлик натижани қўлга киритиб, 18та очко билан чемпионатда ягона пешқадам бўлиб олди.

Турнинг қолган учрашувларида қуйидаги натижалар қайд этилди: «Самарқанд-Д» — «Зарафшон» — 1:0, «Машъал» — «Насаф» — 0:2, «Бухоро» — «Сўғдиёна» — 0:4, «Трактор» — «Қўқон-1912» — 2:0, «Андижон» — «Сурхон» — 4:2.

Чемпионатнинг навбатдаги еттинчи тур учрашувлари 27 апрель шанба куни бўлиб ўтади. Шу куни «Дўстлик» «Машъал»ни қабул қилади. «Металлург» эса, Зарафшонда «Қизилқум»га қарши майдонга тушади.

Талъат ЮСУПОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Телефонлар: Хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 133-40-48. Эълонлар: 133-40-48, 136-56-29.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 8 рақами билан рўйхатга олинган.

Газета «Тошкент ҳақиқати» таҳририяти компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

● Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Буюртма Г-355. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. Саҳифаловчи: Музаффар ҚЎЧҚОРОВ.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи — 205. Адади 9218 нусха. Босишга топшириш вақти – 20.00. Босишга топширилди – 19.30. 1 2 3 4 5 6